

## 1887-12

### SENDER

Rasmus Christiansen

### RECIPIENT

Emil Hannover

### FACTS

Document type:

Letter

Language:

Dansk

Date explanation:

Datering i brev. Kun måned og år nævnt. I brevet ønskes der glædelig jul og godt nytår - og Kunstbladets første nummer, som udkom officielt den 1. januar 1888, omtales; brevet er skrevet i anden halvdel af december 1887.

General comment:

Modtageradresse i Berlin fremgår af brevets indledning.

Bemærk at scan af brevets side 2 og 3 endnu ikke er tilgængeligt.

Sender's location:

København

Recipient's location:

Berlin

Mentioned people:

Laurits Andersen Ring

Harald Immanuel Hannover

Sofie Holten

Valdemar Kleis

Julius Lange

Karl Madsen

Julius Paulsen

Niels Pedersen Mols

Johan Rohde

Agnes Slott-Møller

Harald Slott-Møller

Archive:

Den Hirschsprungske Samling

### TRANSCRIPTION

Kjøbenhavn                      December 1887

[med blyant i Hannovers hånd:]

besv. 1/1-88

Kjære Hannover!

Tak for Brevkortet og den tilsendte Adresse. Jeg talte med Deres Broder forleden ved "Studentsamfundets" Julegilde og hørte, at De i god Behold var kommen til Berlin; men jeg glemte at spørge om Adressen. Jeg skal forsøge efter fattig Evne at besvare nogle af de Spørgsmaal, De retter til mig i Brevkortet, skjønt de ere talrige som Kugler fra en Mitrailløuse. Vi fik Frk Holten til at skrive i "Politiken" om Juleudstillingen, efter først at have forvisset os om, at Madsen — og De — ikke vilde.<sup>1</sup> Frøken H. havde nemlig truffen Dem paa Udstillingen en Dag, da vi i Almindelighed antog, at De maatte være rejst. Efter hendes Udtalelser at dømme var det maaske ikke umuligt at De vilde skrive, hvorpaa jeg strax Dagen efter var paa Dagmarhotellet for at faa Rede paa Sagen, [scans af s. 2 og 3 findes ikke pt.]

[2]

og om mulig forhindre at K.K. busede ud med noget inden der var talt med Redaktionen;<sup>2</sup> men da var De rejst om Morgen, hvorefter jeg ganske rolig sluttede at De ikke vilde skrive efter kun at have set Udstillingen en enkelt Gang. Hvad synes De om Frøken Holtens Anmeldelse? — Visse Folk her mene, at den er forfærdelig daarlige, men jeg synes, at selv om der maaske kan indvendes

noget fra Formens Side, saa er Indholdet dog ganske fornuftigt og det var det ikke blevet, hvis K.K. skulde have besørget det. Møller med Kjæreste er frygtelig opbragte over Rings Billede og synes selvfølgelig ikke om at Frk Holten har rost dette,<sup>3</sup> men jeg er paa dette Punkt enig med Frk H. Kunstforeningen har blandt en Del andre Ting købt N.P. Mols's Følhoppe og Johansens Aftenlys. Førstnævnte Billede synes jeg var udmærket, derimod brød jeg mig

[3]

ikke saa meget om Johansens. De husker dem nok begge? Privat er der kun solgt lidt. Trods mit lille Solnedgangsbilledes skrækkelige Udseende paa Udstillingen, saa har jeg dog solgt dette, ligesom jeg ogsaa har solgt mit Hestemarked hos Klejs. Men Folk er jo dumme.

Af "Klikkemøder" har vi ingen havt siden De rejste, men nu maa vi til det, ikke blot for Fornøjelsens Skyld. Man vil nemlig forandre 10de Januar Foreningen, fra at være en Oppositionsforening og en Slags Kontrolforening med Akademiet for de udenforstaaende Kunstnere, til at være en blot og bar Aflægger af 18de November.<sup>4</sup> Sagen er at der staar i Lovene, at ingen kan være Medlem, som er Medlem af Akademiet. Og efter den ... sidste Akademiforordning er den halve Bestyrelse blevet Medlem af Akademiraadet. Nu vil de helst blive og derfor at har man tænkt sig at for-

[4]

andre Lovene, saaledes at det bliver en slags Diskussionsforening hvori alle kan være, som have Valgret til Akademiet og Udstillingskomiteen. Læg mærke til dette. Vi skal naturligvis igjen udenfor. Men jeg mener at da de udenfor Akademiet staaende Malere ikke have Lov til at overvære Akademiraadets Forhandlinger, saa er det ikke mere end rimeligt, at vi selv har et Raad, hvor vi kan komme sammen og tale om vore Affairer uden at Akademiet kan kontrollere hvert Ord der bliver sagt. Ellers bliver Kampen mere ulige end den er i Forvejen. Er der saa en Gang imellem noget af almen Interesse for alle baade i og udenfor Akademiet, saa kan 10de Januars Bestyrelse sammenkalde et almindeligt Kunstnermøde. Ikke sandt? — Nu gjælder det alt-saa om at faa ovenstaaende banket ind i saamange Pander som muligt inden Generalforsamlingen, og jeg haaber paa et godt Resultat, da

[5]

der kun plejer at komme faa til den aarlige Generalforsamling. — men De ved jo, hvordan Folk er. —

“Kunstbladet” kom forleden,<sup>5</sup> og det undrer mig meget, at De, Redaktøren, ikke selv havde faaet et Num[m]er ved Afsendelsen af Brevet til mig. Det (Bladet) indeholder en fortræffelig Artikel af Lange og nogle Smaadumheder af P.<sup>6</sup> Forskjellige Rubriker ligne lidt vel meget Smæld og Smuld

eller lignende Dagbladsrubriker,  
hvilket vel ikke var Meningen.  
Det gjør et grinagtigt Indtryk  
at læse fra Rembrandt's Nattevagt  
og over i Meissoniers Tommelfinger,  
uden noget Ophold; ligesom ogsaa en  
Oplysning om om nogle Medailler,  
som ere stjaalne i Athen og som hvilket  
man for længe siden vød fra Natio-  
naltidende. Det skulde først og  
fremmest gjøre indtryk af et veder-

[6]

hæftigt Blad som bragte Meddelel-  
ser af virkelig Interesse. Og det  
tyder ikke paa nogen stor Veder-  
hæftighed, naar P. overfor en  
af Rohde udtalt Tvivl om, hvor-  
vidt Gaillards "Ma tante" virkelig  
findes paa Louvre, som af Bla-  
det paastaaet, ganske flot svarer,  
at det ved han s'gu ikke; men  
det gjør heller ingen Ting, for  
det kan kun ganske enkelte, som  
Rohde for Ex., kontrollere. Men  
jeg synes nu det gjør noget alli-  
gevel. Misforstaa endelig ikke, hvad  
jeg her skriver. Dette er kun  
overfor Dem, fordi jeg mener  
at De maaske kan afhjælpe disse  
Mangler. Overfor Folk i almin-  
delighed agiterer jeg af al Magt  
for at skaffe Bladet Abonnenter,  
Jeg holder det selvfølgelig selv, ligesom  
mine Kammerater. — Jeg tror nok  
Rohde skriver om Goya. I hvert

[7]

Fald er hans Skrivebord fuldt  
af spansk Kunsthistorie af alle  
mulige Forfattere og han stu-  
derer flittigt paa Bibliotheket, uag[-]

tet Johansen søger at gjøre ham begribeligt, at al den megen Grundighed ingen Verdens Nytte er til — man behøver kun at have Færten af en Ting for at kunne skrive derom. — Møller og Frk Rambusch har ikke havt Bryllup endnu. Det bliver vist ikke før til Foraaret, da deres Kurator stadig spiller dem Puds. Møller har været hos en Sagfører, og han mente nok det kunde arrangeres, naar han bare kunde sælge et Billede; men det er jo ikke saalige at løbe til. Foreløbig tænke de ikke paa at rejse, men arbejde af fuld Kraft paa Billeder saa store, at de næsten ikke kunne være i Ateliret[sic] for dem. Jeg vèd ikke hvad de forestille, da det holdes hemmeligt,

[8]

ligesom det Rohde og jeg arbejder paa. Al den megen Sladder i Forvejen er saa kjedelig. Jeg maler paa et stort Billede, som ikke har nogetsomhel[s]t tilfælles med mit Militærbillede fra i Sommer, undtagen maaske det, at dette heller ikke bliver godt. Det er lettere at sige "Fanden gale mig" end lave et godt Billede.

Det var morsomt om vi kunde faa Lenbachs Portræter herop.<sup>7</sup> De faa jeg har set af ham, interesserede mig meget. Jeg skal nok forrette Ærindet til Paulsen. Bliver det en Udstilling af lutter danske Arbejder eller en tysk, med Optagelse af enkelte danske?

Efter dette lange Brev haaber

jeg en Gang i en nær Fremtid at  
høre fra Dem i et ordentlig Brev.  
Hvorledes gaar det med Deres "Opera"?  
Vi ser Dem da vel herhjemme  
til Foraaret. Hvorfor bor De der  
i Berlin og ikke et hvilket som helst  
andet Sted, i Paris f. Ex?  
Venlig Hilsen og glædelig Jul og Nytaar  
Deres R. Christiansen

---

<sup>1</sup> Sofie Holten i Politiken den 8. december 1887.

<sup>2</sup> Hvem denne K.K. er, der skriver for Politiken, er ikke pt. klart.

<sup>3</sup> L.A. Rings maleri, som har ophidset Harald Slott-Møller og Agnes Rambucsh, er "Aften. Den gamle kone og døden", 1887, i dag på Statens Museum for Kunst.

<sup>4</sup> Kunstnerforeningen af 18. Novbr. stiftedes den 18. november 1842 i København af omkring 30 yngre kunstnere med det formål at virke for kunstnerstandens interesser i ind- og udland og at fremme det personlige samvær mellem kunstnere.  
Informationer om 10de Januar Foreningen og sammenslutningens relation til Akademiet og Udstillingskomiteen ligger ikke klart.

<sup>5</sup> Karl Madsen tiltrådte som redaktør af tidsskriftet Kunstbladet, der under ham udkom første gang 1. januar 1888.

<sup>6</sup> Denne P. er skribenten, der skriver under navnet P. Johansen.

<sup>7</sup> Christiansens bemærkning om Lenbachs mpr udspringe af Hannovers artikel i Kunstbladet, "Lenbachs Portrætter".

Kjøbenhavn

December 1887

Kjære Gaumnauer! <sup>besv. 1/188</sup>

Tak for Brevkortet og den tilsendte Adresse. Jeg talte med Dares Broder forleden ved "Studeistersamfundet," Julegilde og hørte, at De i god Behold var kommen til Berlin; men jeg glemte at spørge om Adressen.

Jeg skal forsøge efter fattig Evne at besvare nogle af de Spørgsmaal, De retter til mig i Brevkortet, rejst de ere talrige som Kugler fra en M<sup>is</sup>trailleuse. Vi fik Frø Holten til at skrive i "Politiken" om Juleendstillingen, efter først at have forvirket os om, at Madsen - og De - ikke vilde. Frøen H. havde nemlig truffet Dem paa Udstillingen en Dag, da vi i almindelighed antog, at De maatte være rejst. Efter hendes Udtalelser at domme var det maaske ikke umuligt at De vilde skrive, noospaa jeg strax Dagen efter var paa Dagmars hotellet for at faa Rede paa Lagen,

andre Gørene, saaledes at det bliver  
en Slags Discussionsforening hvor  
alle kan være, som have Valgret  
til Akademiet og Udstillingskomiteen.

Læg Mærke til dette. Vi skal naturligvis  
være igjennem udenfor. Men jeg mener  
at da de udenfor Akademiet staaende  
de Malere ikke have Loov til at over  
være Akademiraadets Forhandlinger,  
saa er det ikke mere end rimeligt,  
at vi selv har et Raad, hvor vi  
kan komme sammen og tale om  
vore Affaires uden at Akademi  
et kan kontrollere hvert Ord der  
bliver sagt. Ellers bliver Kampen  
mere ulige end den er i Forvejen.

Er der saa en Gang imellem noget  
af almen Interesse for alle baade  
i og udenfor Akademiet, saa kan  
10<sup>de</sup> Januars Bestyrelse sammenkalde  
et almindeligt Kunstnersmøde.

Ikke sandt? — Nu gjælder det altså  
saa om at faa overstaende bærret  
ind i saamange Pander som muligt  
inden Generalforsamlingen, og jeg  
haaber paa et godt Resultat, da

der end pleyer at komme faa  
til den aarlige Generalforsam-  
ling, — men de ved jo, hvordan  
Folk er. —

Kunstbladet 'Eos' forleden,  
og det undrer mig meget, at de,  
Redaktøren, ikke selv havde faaet  
et Nummer ved Afsendelsen af  
Brevet til mig. Det (Bladet) in-  
deholder en fortreffelig Artikel af  
Lange og nogle Smaa Anmeldelser  
af P. Forskjellige Rubriker ligne  
lidt vel meget Smæld og Smæld  
eller lignende Dagbladsrubriker,  
hvilket vel ikke var skæmmingen.

Det gjør et grimejst Indtryk  
at lese fra Rembrandts Nattevagt  
og over i Meissoniers Tummelfinger,  
uden noget Ophold; ligesom den  
Oplysning om ~~om~~ nogle Medailler,  
som ere staaende i Athen <sup>hvilket</sup> og som  
man for lange siden ved fra Natio-  
naltidende. Det skulde først og  
fremmest gjøre Indtryk af et veder-

haftigt Blad, som bragte bloddeld  
os af virkelig Interesse. Og det  
tyder ikke paa nogen stor Neder-  
haftighed, naar P. overfor en  
af Rohde udtalt Trivsel om, hvor  
vidt Gaillards "Ma Route" virkelig  
findes paa Louvre, som af Bla  
det paastaar, ganske flat svarer,  
at det ved han ikke; men  
det gjør heller ingen Ting, for  
det kan kun ganske indbille, som  
Rohde for En., Controllere. Men  
jeg synes nu det gjør noget al-  
gevel. Alligevel endelig ikke, hvad  
jeg her skriver. Dette er kun  
overfor Dem, fordi jeg mener  
at De maatte kun afhjælpe disse  
Mangler. Overfor Folk i Almindel-  
hed agter jeg af al Ellyst  
for at skaffe Bladet Abonnenter,  
jeg holder det selvfølgelig ulov, ligesom  
mine Kammerater. Jeg tror nok  
Rohde skriver om Joga. I høst

Fald er hans Privatbord fuldt  
af, paa et Kunsthistorie af alle  
mulige Forfattere og han stu-  
derer flittigt paa Biblioteket, mag-  
tet Johansen søger at gjøre ham  
begribeligt, at al den megen Grun-  
dighed ingen Verdens Skytte er  
til - man behøver kun at have  
Farten af en Ting for at kunne  
skrive derom. Møller og Fæ  
Rambusch har ikke haft Bryllup  
endnu. Det bliver vist ikke for  
til Foraaret, da deres Kvarter  
stadig spilles den Pude. Møller  
har været hos en Læge, og han  
mener nok det kunde arrangeres,  
naar han bare kunde sælge et  
Billede; men det er jo ikke saalige  
at lobe til. Forløbige tænke de ikke  
paa at rejse, men arbejde af fuld  
Kraft paa Billedet saa store, at  
de næsten ikke kunne være i det  
Ligt for dem. Jeg ved ikke hvad  
de forestille, da det holder hemmeligt,

ligesom det Røde og jeg arbejder  
paa. Al den megen Sladder i For-  
vejen er saa gjedelig. Jeg maler  
paa et stort Billede, som ikke  
har noget som helt tilfelles med  
mit Militærbillede fra i Sommer,  
indtægen maaske det, at dette  
heller ikke bliver godt. Det er  
lettere at rige Fanden gale mig  
end lave et godt Billede.

Det var morsomt om vi kunde  
faa Leubachs Portrater herop. De  
faa jeg har set af ham, interesserer  
mig meget. Jeg skal nok forrette  
Orindet til Paulsen. Bliver det en  
Udstilling af luttres danske Arbejder  
eller en tysk, med Optagelse af enkelte  
danske?

Efter dette lange Brev haaber  
jeg en Gang i en nær Fremtid at  
høre fra Dem i et ordentligt Brev.  
Hvorledes gaar det med Deres Opera?

Vi ser Dem da vel herhjemme  
til Foraaret. Hvorfor bor De der  
i Berlin og ikke et hvilret som helst  
andet Sted, i Paris f. Ex?

Venlig Hilsen og glædelig Jul og Nytaar  
Deres R. Christensen